1833. No. 73.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 10 SEPTEMBER

PROVINCIE VRIESLAND.

BEKENDMAKING.

STRAATWEG VAN LEEUWARDEN NAAR OVERIJSSEL.

Uithoofde van het aanleggen eener nieuwe uitwatering bij de Kapelle, en het plaatsen van eene vaste brug over dezelve in bovengenoemden weg, tusschen Ackrum en Terband, zal van af den 10 dezer en tot nadere kennisgeving, de passagie aldaar moeten geschieden, langs eenen aan den Westkant aangelegen en afgezetten bijweg, welke bij donker met twee branderde lantarens zal voorzien wezen.

Leeuwarden, den 7 September 1833. *De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,* VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

PUBLICATIE.

Burgemeester en Wethouders der stad Leeuwarden.

Gezien het Besluit van den Heer Staatsraad, Gouverneur van Vriesland, van den 23 Augustus 1833, no. $\frac{292}{8798}$.

Brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen het navolgende, bij Zijner Majesteits Besluit van den 9 dier maand no. 105 goedgekeurde

REGLEMENT op het gebruik en bestuur van de Draaibrug, gelegen in de Stads Gracht te Leeuwarden, buiten de Hoeksterpoort, in den Grooten Weg van Leeuwarden naar de Groninger grenzen.

EERSTE AFDEELING.

Orde op het overrijden.

Art. 1. Wanneer twee rijtuigen de brug naderen, van onderscheidene kanten, zal degene die met zijn rijtuig het verst af is, de brug niet mogen oprijden, voor dat het andere dezelve is afgereden.

Art. 2. Een rijtuig de brug opgereden zijnde, zullen degenen die met rijtuig achter aankomen, niet eerder mogen volgen, dan na dat het eerste rijtuig de brug weder zal zijn afgereden.

Art. 3. Niemand zal met een paard of paarden, hetzij los of aangespannen, de brug anders dan stapvoets mogen overgaan.

Art. 4. Ingeval des nachts schepen worden doorgelaten, zal eene brandende lantaren op het midden der vaste brug worden geplaatst ter waarschuwing.

TWEEDE AFDEELING,

Orde op de doorvaart.

Art. 5. De brug zal, zoo wel des nachts als bij dag, zonder eenige betaling van tol of bruggeld worden opengedraaid, doch alleen voor schepen met staande masten, en voor de zoodanigen, welke om de hoogte van den bovenlast niet onder de vaste brug kunnen doorvaren.

Art. 6. Niemand zal de brug met een vaartuig, met opgehaalde zeilen mogen passeren, weshalve deze zullen moeten worden gestreken bij het naderen van het gestelde *Waarschuwingsbord*, of den gestelden *Handwijzer*, en niet weder opgehaald, dan na het volgende *Waarschuwingsbord*, of den navolgenden *Handwijzer* te zijn voorbij gevaren.

Art. 7. Niemand zal met een vaartuig waarvoor de brug zal moeten worden *afgedraaid*, dezelve binnen het gestelde *Waarschuwingsbord*, of den gestelden *Handwijzer* mogen naderen, zonder vooraf den Brugwachter te hebben toegeroepen of gewaarschuwd.

Art. 8. Wanneer twee schepen van beide kanten gelijktijdig aankomen, zal degene die met zijn schip het laatst aan een der gestelde *Waarschuwingsborden* of *Handwijzers* is genaderd, zijne vaart moeten stoppen tot dat het andere schip zal zijn doorgelaten.

Art. 9. Van het doorvaren onder de vaste brug zal ten allen tijde met kleine vaartuigen gebruik kunnen worden gemaakt, onder bepaling evenwel dat niemand de brug met zoodanige vaartuigen zal mogen naderen binnen de gestelde *Waarschuwingsborden* of *Handwijzers* wanneer er rijtuigen overgaan.

Art. 10. Men zal in geen geval met haken of boomen in het metzelwerk, palen, leggers of leuningen enz. der brug mogen steken, maar zich bij het doorvaren alleen moeten bedienen van de bestaande gordingen en de daartoe gestelde ijzeren proppen.

Art. 11. Geen vaartuig zal aan of nevens de vleugels der brug mogen liggen of daaraan worden vastgemaakt.

Art. 12. Niemand behalve de daartoe aangestelde brugwachter of iemand zijnentwege zal de brug mogen opendraaijen, of daartoe pogingen in het werk stellen.

Algemeene bepalingen.

Art. 13. De overtredingen tegen de bepalingen van dit Reglement zullen worden geconstateerd bij Proces-verbaal op te maken door den Brugwachter of één der geemploijeerden bij de Policie.

Art. 14 Ingeval van toegebragte schade zal dezelve dadelijk in der minne tusschen den Agent van het Domein te *Leeuwarden*, of den Brugwachter, en hem die dezelve heeft veroorzaakt, kunnen worden geregeld en door laatstgemelde betaald.

Art. 15. Indien deze zulks terstond niet kan of verkiest te doen, of indien de schade niet terstond kan worden begroot, zal hij, die de schade heeft toegebragt, de Brugwachter zulks noodig achtende niet mogen vertrekken of zijne reis vervorderen, voor dat hij iemand, ten genoegen van den genoemden Agent van het Domein of Brugwachter heeft aangewezen, welke de veroorzaakte schade, na gedane herstelling, als eigene schuld, onder afstand van het voorregt van uitwinning, schriftelijk aangenomen heeft te betalen.

Art. 16. De eigenaars van paarden, vaartuigen, rijtuigen, enz., zijn daarenboven aansprakelijk voor hunne knechts, voerlieden, veedrijvers of schippers en gehouden de door dezelve toegebragte schade te vergoeden.

Art. 17. Deze laatstgenoemden zijn, ten dien einde verpligt de namen en woonplaatsen hunner principalen naauwkeurig aan den Brugwachter op te geven, en des vereischt wordende, domicilie te kiezen binnen deze Gemeente, alwaar alle vereischt wordende exploicten moeten worden gedaan.

Art. 18. De toegebragte schade zal, wanneer partijen, het beloop daarvan in der minne niet hebben geregeld, gewaardeerd worden door een deskundige beambte van den weg,

Art. 19. Het bedrag der gemelde schade zal aan den Agent van het Domein te Leeuwarden moeten worden betaald.

Art. 20. Gemelde overtredingen zullen worden gestraft met eene geldboete van eenen tot zeven gulden en eene gevangenis uiterlijk voor drie dagen, hetzij afzonderlijk, hetzij beide straffen te zamen genomen, onverminderd de verpligting tot schadeloosstelling.

Art. 21. De boeten zullen worden geconverteerd ingevolge de Wet.

Aldus opgemaakt bij den Raad der stad Leeuwarden, den 4 Februarij 1833.

THIJS FEENSTRA.
Ter ordonnantie van dezelven,
M. S. DE WAL.

En op dat zulks kome ter kennis van het algemeen, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks binnen deze Gemeente, te geschieden, gebruikelijk is, mitsgaders in de Leeuwarder Courant worden geplaatst.

Leeuwarden, den 7 September 1833. *Burgemeester en Wethouders voornoemd,*
THIJS FEENSTRA.
Ter ordonnantie van dezelven,
M. S. DE WAL.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 1 September.* Een Berlijner brief in den *Neurenberger Correspondent* zegt als gerucht, dat in de conferencien te Töplits en te Theresiënstadt tot het militair bezetten van Italie en van die gewesten in Duitschland, waar zich onrust vertoonen mogt, besloten is; ook zou er eene nieuwe organisatie der bonds-armee plaats hebben; doch een voorslag tot bezetting van Zwitserland was verworpen geworden.

Een Beijersch dagblad, *de Munchener Courant* berigt, dat er in het optische instituut van den heer *van Utzschneider* thans een groot kunstwerk voltooid is, te weten een reusachtige Frauenhofersche kijker, welkers objectiefglas 14 Parijsche voeten brandpunts afstand en 10½ duim opening heeft. Dit instrument overtreft in grootte en werking de grootste kijkers, die nog bij het leven van den beroemden *Frauenhofer* vervaardigd zijn. Men ziet daardoor bij voorbeeld de maan, wanneer zij zich op hagen geringsten afstand van de aarde bevindt, als of zij tot op 68 g. m. genaderd was.

Van den 2den. Men verneemt, dat Keizer *Nikolaas* te Koningsberg zal aankomen, en niet te Stettin, en zal vergezeld zijn van Prins *Orloff*, den graaf *van Nesselrode*, enz. (De *Hamb. Börsenh.* berigt, dat Z. M. de Keizer met zijn gevolg er reeds is aangekomen.)

Het eiland Samos is aan Turkije verbleven, ofschoon al de bewoners Grieken zijn. Deze waren hierover zeer ontevreden en hebben te vergeefs alle moeite aangewend, om bij Griekenland te worden gevoegd. Volgens de laatste berigten hadden zij zich tot Koning *Otto* gewend, en verzocht, dat zij onder de bescherming van zijn gouvernement mogten gesteld worden. Het antwoord is geweest, dat die bescherming hun niet konde verzekerd worden, doch, dat zoo zij zich in Griekenland wilden nederzetten, men hun zoo veel land zoude verleenen als hun eiland groot is. Ten gevolge van dit aanbod, hadden alle Grieken Samos verlaten en zich naar Griekenland begeven. Het eiland Samos staat dus vacant.

De hertogin *van Berry*, vergezeld van haren echtgenoot, den graaf *Lucchesi-Palli*, den markies *de Podenas*, de gravin *Beaufremont* en verder gevolg, is den 22 Augustus te Rome aangekomen, waar zij eenige dagen zou vertoeven, en vervolgens de reis naar Praag voortzetten. Ook is te Rome aangekomen de heer *de la Ferronays*, die, na een korstondig verblijf, van daar weder vertrokken is, om, naar men zegt, zich naar Praag te begeven. Er had te Rome een treurig voorval plaats gehad. Twee bedienden van den Pruissischen minister-resident en een van den Beijerschen gezantschaps-secretaris waren op hunnen weg, van Frascati naar Marino, door eenige Pauselijke politie-soldaten, of zoogenaamde *carabiniers*, aangehouden, waaruit dadelijkheden ontstonden, welke zulke ernstige gevolgen hebben gehad, dat de Pruissische bedienden zwaar gewond en de Beijersche, aan de gevolgen der bekomene kwetsuren, overleden is. De Pruissische minister en de Beijersche gezantschaps-secretaris hebben, wegens dit voorval, onverwijld klagten bij de Pauselijke regering ingeleverd, en men twijfelde niet, of de politie-soldaten, die gezegd worden beschonken te zijn geweest, zullen gestraft worden.

HAMBURG, *den 3 September.* Ons blad *Börsen-Halle* zegt heden, dat er van eene zamenkomst der drie Monarchen bij Görlits in het Friedlandsche gesproken wordt, en dat zij waarschijnlijk aldaar tien of twaalf dagen vertoeven zullen. In een vroeger nummer had hetzelfde blad onder dagteekening van den 30sten gezegd, dat de Keizer benevens de Koning van Pruissen waarschijnlijk een paar dagen te Schwedt vertoeven en vervolgens, tot een bezoek bij den Keizer van Oostenrijk, naar Bohemen vertrekken zouden, waarna zij zich den 7 September tot het bijwonen der revuen naar Maagdeburg en daarna naar Berlijn begeven zouden. De afwezigheid des Keizers van Rusland werd geacht niet langer dan vier weken te zullen duren. *(De Neurenberger correspondent zegt ook, dat de vorstelijke personen eerst naar Maagdeburg en daarna naar Berlijn zullen reizen, doch spreekt van de reis naar Bohemen niet.)*

ENGELAND.

LONDEN, *den 5 September.* Door eenen passagier welke per stoomboot van Calais alhier is aangekomen, vernemen wij de volgende bijzonderheden van een droevig voorval, dat gedurende den hevigen storm van Zaturdag nacht, op eene halve mijl afstands van de haven van Boulogne plaats heeft gehad: Omstreeks ten twee ure van dienzelfden dag strandde het schip *Amphitrite*, met 125 tot deportatie veroordeelde vrouwen en onderscheidene kinderen, bestemd naar Nieuw Zuid-Wallis, op eene halve mijl afstand van Boulogne, en zeer digt bij de kust. Men bood spoedig hulp, doch werd door den kapitein hardnekkig afgewezen. Men zegt dat hij zelfs in elke hand een pistool hield, en daarmede verklaarde op den eersten te zullen losbranden, die het wagen mogt aan boord te komen. Zijne halstarrigheid wordt toegeschreven aan zijne hoop dat het schip spoedig weder vlot zoude raken; hij moet in zijn voornemen gesterkt zijn geworden door den scheeps-chirurgijn, welke er op aandrong dat, daar het bewaken der vrouwen hem door het gouvernement was toevertrouwd geworden, het zijn pligt was alle gemeenschap tusschen die vrouwen en de kust te beletten. Men zegt dat de kapitein slechts 25 jaren oud was en dat het droevige voorval aan zijn gebrek aan ondervinding moet toegeschreven worden. De mogelijkheid dat het schip zich in het zand zoude kunnen vastwerken, schijnt hem niet eens in den zin gekomen te zijn. Gedurende eenen vrij langen tijd lag het schip op den afstand van een furlong (het achtste gedeelte eener Engelsche mijl) van de plaats, waar eene menigte volks vergaderd was; alle personen aan boord zouden met de grootste veiligheid hebben kunnen gered worden, en de gevangenen zouden daags daarop weder ingescheept zijn geworden, indien het vaartuig was behouden gebleven. Het gedrag van den kapitein en den chirurgijn is herhalve onverantwoordelijk. Bij het weder opkomen der ebbe, was het gevaar onvermijdelijk; de hevigheid van den storm duurde onafgebroken voort; en daar het schip niet vlot raakte, kon de gevaarlijke toestand der scheepsbevolking niet langer verborgen blijven. De vrouwen, welke onder de poortluiken opgesloten waren, waren met geweld uit hare gevangenis losgebroken en meestal in de kajuit vergaderd. Eenige oogenblikken vóór tien uren sloegen de golven door den spiegel der kajuit heen en rukten alles mede, wat zich daar bevond. Onmiddellijk daarop sloeg het schip in splinters en van de 154 aan boord zijnde personen, zijn er slechts drie aan wal gekomen; en een dezer drie stierf weinige uren daarna.

Men zegt dat de kapitein zich gered had op hetzelfde wrakstuk, dat een der overgeblevenen aan wal bragt; dat hij nog eenigen tijd gezwommen, maar toch eindelijk vergaan was. Ook de chirurgijn en deszelfs vrouw hebben hun graf in de golven gevonden.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 31 Augustus.* Een op den 31 Julij ll. in het parlement van Engeland plaats gehad hebbend, maar toen zonder gevolg gebleven debat, waarvan de strekking was om het gedrag van Rusland ten opzigte van Polen te laken, en den Koning van Groot-Brittannie te verzoeken om de tegenwoordige staatkundige inrigtingen van Polen te verklaren als strijdig met de bedingen van het Weener traktaat, heeft kortelings tot zeker uitgewerkt artikel in de Petersburger Courant aanleiding gegeven, waarin integendeel beweerd werd, dat de Russische Keizer nimmer van zijne verpligtingen, gelijk die door het Weener verdrag omschreven zijn, afgeweken is, en onder anderen wordt aangevoerd: dat in het jaar 1815 het lot van Polen door twee tractaten tusschen Oostenrijk, Pruissen en Rusland bepaald, en daarbij vastgesteld werd, dat het hertogdom Warschau een onherroepelijk eigendom zou zijn van Zijne Russische Majesteit en diens opvolgers, en dat hetzelve eene afzonderlijke staatsregeling en instellingen zoude genieten, naar de omstandigheden zouden toelaten; dat deze bepalingen ook blootelijk in de Weener congres-acte, den 6 Junij 1815 door de gevolmagtigden der gezamenlijke Mogendheden onderteekend, waren opgenomen; dat vervolgens door Keizer *Alexander* 6 maanden later het bewuste charter aan Polen gegeven werd, buiten alle medewerking, bemoeijing of tegenspraak van eenige Mogendheid; dat daartoe ook geene natie het regt had of nog heeft op grond der voornoemde Weener congres-acte, alzoo daarin te vergeefs eenig voorbehoud of verklaring gezocht zou worden waarop zoodanig regt zou kunnen worden gegrond; dat overigens Polen, door op te staan en de wapenen op te vatten, het regt van den sterksten omhelsd en erkend heeft, en Keizer *Nicolaas* thans bij regt van verovering meester van Polen, en nog zoo veel meer als vroeger Keizer *Alexander* geregtigd is om eigenmagtig nieuwe, naar de omstandigheden berekende instellingen aan Polen te geven; dat hij bovendien, voor zoo veel de Weener congres-acte van afzonderlijke instellingen spreekt, daaraan voldaan heeft, door zijn organiek besluit van 26 Februarij 1832.

Dat artikel heeft een antwoord in den *Moniteur* van gisteren uitgelokt, waarin men, op vrij hoogen toon, de gronden van voormeld artikel, als strijdig met de daadzaken en den algemeenen geest der handelingen van 1814 en 1815 wederlegt, en toont geenszins van oordeel te zijn, dat de toetreding tot het Weener traktaat, ten opzigte der door Oostenrijk, Pruissen en Rusland gemaakte of te maken beschikking betrekkelijk Polen, slechts passief zou zijn, maar die wel degelijk als actief beschouwt; terwijl de *Moniteur* verder beweert, dat, naardien men te Petersburg zelf de geldigheid erkent van de in 1815 vastgestelde bepalingen om aan Polen eene afgescheiden administratie, vertegenwoordiging en nationale instellingen te verzekeren, men daardoor noodwendig aan alle de gouvernementen, onderteekenaars dezer bepalingen, het regt toekent, om te onderzoeken of dezelve ten volle aanwezig zijn, en om aan het Russische kabinet uitleggingen te vragen, indien op dezelve regtstreeks of zijdelings eenige inbreuk gemaakt wordt.

Ten gevolge van den hevigen toon, waarin dit artikel van den *Moniteur* gesteld is, heeft de graaf *Pozzo di Borgo* gisteren een onderhoud met den hertog *de Broglie* gehad, hetwelk naar men zegt niet zeer vriendschappelijk zou geweest zijn, en waarbij de heer *de Broglie* eenen vrij hoogen toon zou hebben gevoerd.

Volgens tijdingen van Madrid, van den 23sten, was de gezondheidstoestand van den Koning iets verbeterd,

BELGIE.

ANTWERPEN, *den 3 September.* De storm is merkelijk bedaard, maar de vloed blijft nog ontzettend hoog en wijkt slechts weinig voor dien van den 5 Februarij 1825.

De dorpen van Stabroek en Berendrecht op den regter oever der Schelde staan gedeeltelijk onder water. Men is druk bezig met het herstellen der dijken.

De werken tot het digten der doorsnijding van Burght hebben nog niet weder hervat kunnen worden.

Volgens de berigten uit Oostende, zouden er tusschen die haven en Nieuwpoort twaalf schepen in den storm vergaan zijn. De kust was overdekt men wrakken.

In eenen brief van gisteren uit Oostende, vindt men zakelijk de volgende nadere bijzonderheden.

Tegen twaalf ure des middags werden er twee schepen te gelijk op de kust gesmeten; eene derde is door eene windvlaag, als bij een wonder, ter haven ingedreven. Een der beide anderen is zoo hoog op de steenen geworpen dat men alles in het werk heeft moeten stellen, om te beletten dat het niet in de gracht van de wallen zou storten. De storm was zoo ontzettend, dat niemand zich iets zoo verschrikkelijks konde herinneren. Tegen een ure heeft men het volk kunnen redden. Naauwelijks waren er acht man aan wal gebragt of een gedeelte van het schip spatte in duizend stukken. Er bevonden zich nog twee man met den kapitein aan boord. Men slaagde nog in het redden der beide matrozen, maar den kapitein vond men niet. Nu herinnerde men zich, dat hij den arm gebroken had, en dat men hem naar de kapiteins kamer had gebragt, waarvan de deur met touwen toegesjord was. Een soldaat der Brusselsche burgerwacht sprong te water om zwemmende zijnen aan wal gelaten sabel te gaan halen; hij kwam met denzelven aan boord terug, en het was met dien sabel dat men eindelijk slaagde in het doorsnijden der touwen, als wanneer men ook, den reeds den dood verbeidende kapitein mogt redden.

Tegen twee uren zag men eene met de golven worstelende stoomboot naderen. Dezelve seinde om hulp. In eenen oogwenk strandde dezelve nabij het pavillioen. Het was de boot die Oostende Donderdag verlaten had, en Vrijdag te Londen had moeten aankomen. Dezelve had den storm drie maal 24 uren verduurd; na al de brandstoffen verbruikt te hebben, had men de noodzakelijkheid gevoeld om terug te keeren, tot redding van 20 of 30 passagiers, men begon ook werkelijk met dezelve; de laatste sloep die de matrozen en nog enkele pasagiers, onder welke eenige vrouwen, aanbragt, kantelde; onmiddelijk sprong eene menigte menschen in zee, tot redding der drenkelingen, en werd zulks gelukkiglijk volbragt.

NEDERLANDEN.

'sGRAVENHAGE, *den 4 September.* Het blijkt thans, dat er door onze regering nog geen besluit omtrent de nieuwe vorderingen of voorslagen der conferencie genomen is. Morgen wordt Z. M. in de residentie terug gewacht, en eerst dan zal een algemeene kabinets-raad daarover worden gehouden. Niet onmogelijk is het, dat zich daarbij ook de baron *Verstolk van Soelen* zal bevinden, wiens komst te dien einde alhier wordt te gemoet gezien, en die, uit hoofde der schorsing van de onderhandelingen, daartoe welligt in de gelegenheid zijn zal. Van de zijde van sommige Mogendheden moet er, naar men verzekert, zeer op de aanneming van de voorstellen der conferencie aangedrongen worden. Met deze, naar het schijnt, gewigtige diplomatische handelingen wordt thans te dezer stede ook in verband gebragt een kortstondig verblijf van Z. K. H. den Prins *van Oranje* in deze residentie, en wel in den nacht van laatstleden Zaturdag, toen Z. K. H. hier ministeriële conferencien zou hebben gehouden. Vervolgens, is Hoogstdezelve, 's morgens vroeg, naar Tilburg terug gekeerd, van waar de Prins zich den volgenden dag naar het Loo heeft begeven. Volgens sommigen, moet de Kroonprins ook wederom van daar vertrokken zijn, zonder dat de juiste plaats, waarheen Z. K. H. zich zou hebben begeven, bekend is.

Van den 5den. Z. M. de Koning is heden avond van het Loo in deze residentie terug gekeerd.

H. M. de Koningin wordt heden over acht dagen alhier verwacht.

HH. KK. HH. Prins en Prinses *Albert* van Pruissen zijn van het Loo naar Berlijn vertrokken.

Laatstleden Vrijdag is een detachement koloniale troepen, komende van Harderwijk, te Vlissingen ontscheept, ter versterking van het garnizoen dier vesting.

LEEUWARDEN, *den 9 September.* Ter op Maandag ll. gehouden Algemeene Vergadering der Maatschappij: *Tot bevordering der Toonkunst*, te Rotterdam, is bepaald, dat in het aanstaande voorjaar te 's Gravenhage een groot Muzijkfeest zal worden gehouden, waarbij alle de leden der verschillende bestaande afdeelingen toegang zullen erlangen, en waar onder anderen de weldra bij de Maatschappij in het licht zullende verschijnen compositie van den verdienstelijken *van Bree* zal worden uitgevoerd.

Met het aanstaande wintersaizoen zal, door het departement Haarlem der Nederlandsche Huishoudelijke Maatschappij, te Haarlem opgerigt worden eene Industrieschool, waarin onderwijs zal gegeven worden in de wis- en natuurkundige wetenschappen, toegepast op de fabrijken en handwerken.

Naar men verneemt zullen na den eersten October aanstaande de inspectien beginnen van de Militiens, Schutters en Vrijwilligers, welke, met onbepaald verlof, van hunne korpsen afwezig zijn, en wel in de nader aan te wijzen garnizoensplaatsen. De Verlofgangers, welke meer dan 3 uren van de plaats der inspectie mogten verwijderd zijn, zullen reisgeld genieten voor den togt en terugtogt.

Van Vlissingen wordt gemeld, dat de aldaar ontvangen berigten omtrent de laatste stormen ontzettend zijn. Volgens de getuigenis der zeelieden, den 2 en 3 dezer aldaar binnengekomen, was de zee als overdekt met stukken van verbrijzelde vaartuigen en goederen, herkomstig van verongelukte schepen. Het bij Zoutelande in het Oostgat gestrande schip is eene Engelsche brik, waarvan de naam onbekend is; doch het voor Westkapelle verbrijzelde vaartuig was de Engelsche sloep *the Betsey*, kapitein *J. Conch*, komende van Londen en naar Padstow in Cornwall bestemd; de equipage, bestaande uit den kapitein, een matroos en een jongen, zijn den 2 dezer te Vlissingen aangekomen. Voor het Sluissche Gat is gestrand de stoomboot *de Beurs van Amsterdam*, kapt. *H. C. Kool*, van Rotterdam naar Duinkerken bestemd; de equipage en passagiers zijn gered, doch de boot houdt men voor verloren. Eene onzer kanonneerbooten (no. 33) heeft op de Schelde zeer tegen den storm moeten worstelen, waarbij op de hoogte van Neuzen een matroos is verdronken. Volgens berigten zijn op de Vlaamsche kusten ook groote verwoestingen aangerigt en in het gezigt onzer zeelieden een aantal schepen gestrand of verbrijzeld, waaronder eene Engelsche stoomboot en eene loodsboot van Duinkerken.

Volgens berigt van kapitein *H. C. Kool*, voerende het stoomschip *de Beurs van Amsterdam*, van Rotterdam gedestineerd naar Duinkerken, was het, na vijftig uren in een allerverschrikkelijkst weder in zee gezworven te hebben, Zondag namiddag bij Cadzand op strand gezet; zijnde de equipage wonderdadig gered. De kapitein was met lossen begonnen en hield het voor niet onwaarschijnlijk, dat het schip weder zou worden afgebragt.

In den nacht van Zaturdag op Zondag heeft in de kolenmijn van Sart-Berleur, bij Luik, een groot ongeluk plaats gehad. Op een oogenblik, dat men bezig was aldaar boringen te doen, heeft het water zich eenen doortogt gebaand en zijn een gedeelte der gangen volgeloopen, waar door veertien werklieden, meestal huisvaders, omgekomen zijn.

Met betrekking tot den storm van Zondag en Maandag meldt men uit Eemnes, dat het water aldaar door den bevigen noordwesten wind zoodanig werd voortgestuwd, dat verscheidene weilanden onder water zijn geloopen, waardoor eenig vee is verongelukt. Van den kant van Dordrecht vernemen wij, dat de polders over Sliedrecht, als de *Harde-hoek* en andere, door den storm en den bijzonder hoogen vloed zijn ingebroken en overstroomd geworden, waardoor eene groote menigte hooi en rijsgewas weggespoeld, en vele aardappelen en andere veldvruchten zijn bedorven.

MENGELWERK.

DE KRUISTOGTEN DER FRIEZEN NAAR PALESTINA.

(*Vervolg van No. 67 en Slot.*)

Dat EUROPA *door de Kruistogten veel geleden heeft, zal niemand ontkennen; maar dat het tevens door dezelve in burgerlijke vrijheid, beschaving, verlichting, koophandel en kunstvlijt veel, zeer veel heeft gewonnen, is onbetwistbaar. En nu vrage men, of die voordeelen destijds voor eenen minderen prijs te verkrijgen zouden geweest zijn?*

STEENBERGEN VAN GOOR.

Zeer aardig herinnert een Bisschop van Sydl in eenen uit Ptolemais geschreven[illegible] na het jaar 1260 [illegible]

ordine Praedicatorum, Dominici praesepii et virginalis puerperii custos [illegible] Apostolicae Sedis Legatus." „Broeder Thomas van de orde der predikheeren [illegible] waardige wachter van 's Heeren kribbe en het maagdelijk kraambed, legaat van [illegible] Apostolischen zetel." Hij meldt daarin (de ruimte laat niet toe, den geheelen [illegible] waardigen en kluchtigen brief hier in te lasschen) onder anderen, dat de Friezen [illegible] voor 10 en meer jaren het Kruis hebben aangenomen, hunne kruisgeloften ge[illegible] doen, en opkomen, of wettige redenen van hun uitblijven opgeven moeten. D[illegible] verzoekt hij de Proosten en Dekenen de Friesche vrouwen, welke het Kruis heb[illegible] aangenomen, den togt af te raden, dewijl men, helaas, meermalen de treurige erv[illegible]nis heeft gehad, dat door verleidingen des Satans deze vrome vrouwen reeds [illegible]stonds op weg afschuwelijke hoererij en echtbreuk bedreven hebben. Wanneer d[illegible] goede kinderen slechts zoo veel baar geld betaalden, als hun de reis heen en weder zou kosten, dan konden zij rustig te huis blijven, en nu besluit hij: „*Quibus omnibus praedictis mulieribus et aliis praedicto modo excusandis ex nunc auctoritate nobis ab Apostolica sede tributa illam indulgemus suorum veniam peccatorum, quam obtinerent, si terram Sanctam personaliter visitassent.*" (*ee*) „Aan alle welke voornoemde vrouwen en anderen, die op voorzeide wijze mogen verschoond worden, wij uit kracht van de aan ons door den Apostolischen stoel verleende volmagt de vergeving van zonden schenken, welke zij zouden verwerven, zoo zij het Heilige Land in persoon bezocht hadden."

Koning Lodewijk nam in 1267 andermaal het Kruis aan. Naar Friesland zond hij eenen monnik, Gerhard, om aldaar het Kruis te prediken. Deze trok geheel Friesland door, doch hield zich den meesten tijd, volgens getuigenis van den gelijktijdigen schrijver Menco (*ff*) in Norden op, alwaar hij het Jakobiten-Klooster stichtte. Het gelukte hem ten behoeve van dezen voorgenomen togt den ingezetenen groote sommen gelds uit de beurs te praten, en een groot getal strijdbare mannen te overreden, zich met het Kruis te laten teekenen.

Thans werd eene betere orde ingevoerd. Opdat niet wederom allerlei janhagel den togt mede ondernemen, en zich op kosten van het Kruisleger mesten, of ook weerlooze vrouwen vervolgens wanorde in het leger veroorzaken mogten, werd uitdrukkelijk bevolen dat alle vrouwen, zonder onderscheid, te huis blijven, en ieder Kruissoldaat 7 mark sterling aan klinkende munt, vervolgens 7 ton boter, een halven os, een ham, een half mudde meel en zoo vele wapens en kleederen, als hij zou noodig hebben, medenemen moesten (*gg*).

In 1269 kort voor Paschen scheepten de Friezen zich in. Zij verzamelden zich bij Borkum en moesten daar 20 dagen wegens westelijke tegenwinden blijven liggen. De uitgeloopene Friesche vloot bestond, behalve de kleine schepen, uit 50 koggen. Met goeden wind landden zij, na volgens gewoonte vooraf in eenige havens te zijn binnengevallen, te Marseille aan. De Koning van Frankrijk had met de Friezen afgesproken hen tot St. Jan in te wachten. Daar echter deze tijd verstreken was, zoo was de Koning met zijne vloot reeds voor de aankomst der Friezen naar Tunis afgezeild. De Sultan had een sterk leger naar Afrika gezonden. Daarom vreesde de Koning, dat de Turken, na den aftogt der Christelijke troepen, in Sicilie, Italie, Frankrijk en Spanje eene afwending zouden maken. Daar ook de Saracenen in Sijrië en Palestina veel ondersteuning en levensmiddelen ontvingen van de Barbarijsche Kusten, zoo achtte hij het voordeelig eerst Tunis te verwoesten. De Friezen morden over dezen togt en wilden liever naar Palestina, doch lieten zich ten laatste door eenen geestelijken overreden den Koning na te zeilen. Bij hunne aankomst vernamen zij wel, dat de Koning de Ongeloovigen geslagen en Tunis reeds ingesloten had, doch tevens dat hij zelf kort daarna aan de pest gestorven was. Op dit berigt wilden de Friezen oogenblikkelijk weder naar Sijrië afzeilen, dan, daar juist ten zelfden tijde de broeder des overledenen Konings Lodewijk, de Koning Karel van Napels met eene versche vloot aankwam, zoo lieten zij zich bewegen, daar te blijven. De belegering werd dan ijverig voortgezet. De Saracenen deeden eenen uitval op eene afdeeling van Duitschers en Friezen die verspreid nabij de stad ginds en herwaarts liepen, om den vijand uit zijne verschansingen te lokken. De Christenen togen aanvankelijk in wanorde terug, maar herstelde zich weldra weder, rukten als één man tegen den vijand op en dreven hem tot eene rivier die voorbij Tunis stroomt. Vele Ongeloovigen sneuvelden door het zwaard, de meeste echter verdronken in den vloed. De stad kon echter door storm niet ligt veroverd worden, om dat de pest in het Christelijk leger eene groote verwoesting had aangerigt. Des niet te min werden de belegerden zoo benaauwd, dat zij den Christenen eenen vrede aanboden. De inhoud der aangenomene vredes-voorwaarden was, dat de gevangenen van wederzijde bevrijd, — Tunis aan Koning Karel eene jaarlijksche schatting betalen, — en de Christenen op de Middellandsche Zee door geene zeeroovers zouden ontrust worden. Het leger werd daarop ontbonden en de meeste Italianen en Franschen gingen weder naar huis. De Friezen, Duitschers en Engelschen vervolgden echter hunne reis en zeilden naar Palestina. Onder weg leden zij veel door storm en ziekte en kwamen in veel verminderd getal eindelijk te Ptolomais aan, alwaar zij het Christen-leger in eenen jammerlijken toestand en verderfelijke oneenigheid aantroffen. Deze tweespalt hadden de Saracenen zich ten nutte, - en vele veroveringen gemaakt. Intusschen werden de Friezen door de Tempelheeren wel ontvangen en kostelijk onthaald. Zij werden naar Tijrus gevoerd, alwaar men aanzienlijke hulptroepen van de Christenheid en bijzonderlijk van Koning Karel van Napels verwachtte. Doch daar deze uitbleven, zoo kregen ook de Friezen het heimwee. Hunne uit den storm nog overgeblevene schepen waren zoo jammerlijk gesteld, dat zij geen zee konden bouwen, zoodat zij zich in vreemde vaartuigen moesten inschepen en kwamen van elkander afgescheiden, sommigen door Italië, anderen door Frankrijk afzonderlijk terug. De meesten echter hadden hunnen dood in Afrika, in de Middellandsche Zee en in Palestina gevonden. Het geringe in het Vaderland terugkeerend overschot bragt leedige buidels, hongerige magen en zieke ligchamen mede terug. (*hh*)

Van nu af aan waren de Christenen te zwak om den Turken het spits te bieden. De eene vesting ging na de andere over. Antiochië, Cesarea, Joppe en andere steden kwamen in handen der Turken. Ten jare 1291 werden ook Ptolomais, Tijrus en Berijtus heroverd.

Zoo behielden dus de Christenen der Latijnsche Kerk, die ter verovering en beheersching des Heiligen Lands, zoo vele millioenen verspilden, en zoo veel bloed deden stroomen, in Palestina geen voet gronds.

Paus Nikolaas IV, wien dit zeer ter harte ging, wekte wel alle geestelijke en wereldlijke Vorsten tot eenen nieuwen togt op; doch zijne pogingen waren vruchteloos. (*ii*)

Palestina, ontbloot van allen bijstand verzonk weder in de oude slavernij, die misschien dragelijker was, dan de heerschappij van teugellooze schraapzuchtige Christenen. — En dit nu was het einde der heilige oorlogen, of der vroome razernij, die omtrent twee honderd jaren gewoed, en Europa omtrent zeven millioenen menschen en onmetelijke schatten gekost heeft. — Wat nu het goed en kwaad betreft, het is moeijelijk te beslissen of de Kruistogten meer voordeel dan nadeel aan Europa hebben toegebragt. Dus oordeelt er de Duitsche Geleerde J. C. MAIR over (*kk*). HEEREN is door zijn onderzoek der gevolgen van de Kruistogten van Europa (*ll*) tot het gunstig resultaat gekomen, dat zij wel niet op eens eene betere wereld schiepen, maar die voor de nakomelingschap hebben voorbereid.

WAKKER VAN ZON heeft in zijne Bijdragen tot de Geschiedenis der Kruisvaarten voor ons Vaderland daarin weinig voordeel kunnen vinden, en laat het nadeel het overwigt behouden.

Zoo zijn er meerdere gevoelens van geleerden en ongeleerden uitgebragt, terwijl de schrijvers welke niet overdrijven maar den middelweg hebben bewandeld, zoo als HEEREN en LUDEN gewis den voorrang boven anderen verdienen.

Ten slotte voegen wij hierbij nog het gevoelen van een kundig redenaar, ontwikkeld in eene daartoe opzettelijk gehouden Redevoering over de Kruistogten en derzelver gevolgen in het algemeen en bijzonder voor het gewest Friesland.

Hoezeer de invloed dier togten niet van dat gunstig gevolg moge geweest zijn, als wel door hen bij de instelling van het onderzoek ware verwacht, vermeent hij echter, dat ook voor deze Provincie die heilzame invloed niet geheel geloochend konde worden.

De handel als moeder en kweekster van kunsten en wetenschappen, in de X eeuw, nog in zijne kindschheid, zoude eene eeuw na den aanvang der Kruistogten te Stavoren reeds tot hoogen bloei zijn gekomen. Deze stad en Bolsward tot de Hanzeesteden behoorende, bragten hunne waren naar Brugge, werwaards de Lombarden hunne Oostersche goederen voerden, welke door de Hanzeesteden weder door het Noorden verspreid werden. De pracht en weelde der XIII en XIV eeuwen getuigen van de welvaart uit dezen aanwas geboren. — Met den handel worden verbonden de vordering in kunsten en wetenschappen, door de Friezen uit andere Landen op hunnen bo[illegible]

(*ee*) SCHWARTZENB. *Charterb. T.* 1 *p.* 95. MIERIS *Charterb. T.* 1 *p.* 95.

(*ff*) *p.* 172.

(*gg*) MENCO *l. c.*

(*hh*) MENCO *p.* 173 — 180. EMMIUS *p.* 165 *seq.* SCHOT. *p.* 139 *seq.* WINS. [illegible] 172 *seq.* F. SJOERDS *p.* 90 *seq.*

(*ii*) MURATORI *Gesch. van Italien*, 8*te Theil p.* 204.

(*kk*) Zie het Slot van aangehaald Werk, *Proeve van eene Geschiedenis der Kruistogten en derzelver gevolgen*, *bl.* 546, waarin echter zeer uitvoerig over de voordee[illegible]len en weinig over de nadeelen wordt gesproken.

(*ll*) Dit uitmuntend werk is door den zeer kundigen *Steenbergen van Goor* [illegible] jare 1823 uit het Hoogduitsch vertaald en met vele belangrijke aanmerkingen [illegible] Ook LUDEN in zijne *Allgemeine Geschichte der Völker und Staaten* [illegible] [illegible]

dom overgebragt en toegenomen naar mate zich die handel uitbreidde. Wat de zedelijke beschaving betreft veronderstelt de Redenaar, dat hoewel misschien langzamer zij echter ook in dit gewest gunstig heeft gewerkt. Want de gemeenschap met andere Volken, het verblijf in Italien en te Konstantinopel, de aanraking waarin vooral de Friesche Edelen met beschaafde Grieken en Saracenen kwamen, en de omgang met vele Vorsten, zal ook op hunne beschaving en ontwikkeling eenen heilzamen invloed hebben gehad.

Dan alle oordeelvellingen, en dit beamen wij volkomen, van menschen over zoodanige gewigtige lotgevallen over Staten en Volken beschreven, zijn gebrekkig en vereischen dus de grootste omzigtigheid. Der alwijze Voorzienigheid is het alleen bekend wat het menschdom dienstig en noodig zij, om tot zijne bestemming te geraken!

v. L.

LORD BYRONS LAATSTE LIEFDE.

Onlangs woonde ik in Genua een avond-gezelschap bij. Er was een Griek genoodigd welke in Missolunghi gevochten en zich met zijnen strijdgenoot had doorgeslagen. Zijne trekken waren edel, zijne oogen vol vuur; maar nog vertoonde zich op zijn gelaat de sporen der doorgestane ellende en hongersnood. Hij was van Napoli di Romania, met de beste brieven van aanbeveeling herwaarts gekomen tot herstel zijner gezondheid.

Natuurlijk drong alles om hem heen. De aanwezenden en vooral de Dames vloeiden over van lofredenen over de dapperheid van hem en zijnen medegenoot. De Mannen wilden de nadere omstandigheden van de belegering en den uitval hooren. Het gesprek kwam ook op Lord Byron.

Spilliades (zoo was de Griek genaamd) sprak van hem met den hoogsten geestdrift en met tranen in de oogen, en verhaalde ons het volgende voorval, hetwelk *Byron* een jaar voor zijnen dood had gehad:

Op zekeren dag dat *Byron* van de patrijzen-jagt, waarop hij dikwijls uitging, terug kwam, vergezeld van zijnen Sulioot, hoorde hij in een fraai huis piano-spel, geaccompagneerd door eene heerlijke stem. Zoowel de zeldzaamheid van het instrument in dit land, als de schoonheid van het gezang, maakten hem opgetogen. Hij bleef met zijnen Pelikar staan. Het geruisch hetwelk hierdoor werd veroorzaakt, werd boven gehoord; het gezang verstomde, maar de Zangeres treedt nieuwsgierig op het balkon, en voor de verrukte blikken van den Lord vertoont zich eene gestalte, welker schoonheid, volgens zijne eigen latere uitdrukking, alles overtrof, wat hij ooit van schoone vrouwen in Griekenland gezien had.

Hij sprak haar aan in de Nieuw-Grieksche taal, en bedankte haar voor het betooverende van haar gezang en spel. Zij antwoordt hem in het fransch; dit was een nieuw bewijs van buitengewone beschaving voor eene Griekin. Gaarne had *Byron* het gesprek langer aangehouden, doch zij ging bescheiden naar binnen.

De verschijning was echter al te betooverend voor hem om niet verder te gaan. *Byron* liet berigten inwinnen en hoorde dat zij de dochter was van eenen Griekschen koopman te Missolunghi, en voor eenigen tijd van Marseille was terug gekomen, alwaar zij bij bloedverwanten had gewoond ten einde hare opvoeding te volmaken. *Byron* kende haren vader, welke in de stad een ambt bekleedde, en om zijne vaderlandsliefde algemeen geacht werd.

Daar de Lord van de Grieken werd aangebeden, zoo was het gemakkelijk toegang in het huis van den Griek te verkrijgen, in het eerst onder het voorwendsel van bezigheden, en weldra op uitnoodiging van den vader, welke zich door zijne bezoeken zeer vereerd vond.

Zoo zeer hem op het eerste gezigt de gestalte van de jonge Griekin had verrukt, zoo zeer wierd hij thans door haren geest aangetrokken. Zij sprak behalven het Nieuw-Grieksch ook Fransch en Italiaansch, waar *Byron* hartstogtelijk van hield. Bijzonder echter betooverde hem eene zekere romantische trek in haar gelaat. Bij alle vrouwelijkheid en de bescheidenheid van haar gesicht, koesterde zij eene dweepachtige liefde voor haar Vaderland, was trotsch op den Griekschen naam en den ouden roem van haar volk, en droeg den Turken eenen onverzoenlijken haat toe. *Byron* vatte eene hevige liefde voor haar op, die hij eerst door blikken en vervolgens door hartstogtelijke woorden te kennen gaf. Zij ontweek echter altoos deze laatsten, bragt het gesprek, wanneer hij van liefde begon, op iets anders, bleef echter altijd zacht en goed op hem en liet hare vereering voor hem, als Vriend der Grieken, vrij doorstralen.

Het was misschien de eerste maal dat hij, niettegenstaande alle aangewende moeite wederliefde te verwerven, onverhoord bleef.

Intusschen maakte deze mislukking zijne hartstogt nog heviger. Evenwel zonder gevolg, ofschoon ook de vader eene ernstige verbinding hoopende, niet tegen hem scheen te zijn. — *Byron* konde zich dit raadsel niet verklaren, tot dat het zich eindelijk schrikkelijk oploste. Toen hij eens, volgens zijne gewoonte, bij haar kwam, vond hij haar doodbleek, zonder tranen en over hare hemelsche trekken de diepste smart uitgegoten.

Buiten zich zelve vliegt hij op haar toe, en vraagt haar naar de oorzaak van hare droefheid. Zij antwoordt hem: „ Weet dat ik mijn hart aan eenen Pelikar heb geschonken, die reeds de speelgenoot mijner vroegere jeugd was. Toen hij voor eenigen tijd naar het leger ging, zwoer ik hem eeuwige liefde, en beloofde zijnen dood niet te zullen overleven, wanneer hij in het veld mogt sterven. Ik heb heden berigt ontvangen dat hij voor het Vaderland is gebleven; mijn lot is beslist; met deze woorden begon zij te wankelen. *Byron* omvatte haar; zij stierf in zijne armen aan het vergif, hetwelk zij had ingenomen. *Byron* konde na dezen dag niet weer vrolijk worden.

Vertaald.

⁎ Getrouwd:

Bergum, J. K. VAN RIESEN, en
den 31 Augustus 1833. A. P. VRIESEMA.

⁎ Ondertrouwd:

Bergum, SIJTZE BROUWER, en
den 1 September 1833. JOHANNA HOUWINK.

Familie, Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene *ook voor* bijzondere *kennisgeving aan te nemen.*

⁎ Getrouwd:

J. F. TER BRUGGEN HUGENHOLTZ,
Dockum, *Ridder der M. W. O., Luit. ter Zee*, en
den 4 September 1833. H. FOCKEMA.

Strekkende deze tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

⁎ Heden namiddag verloste door Gods goedheid zeer voorspoedig van twee welgeschapene ZONEN, waarvan een dadelijk na de geboorte overleed, SJOERDTJE DE BEER, geliefde Echtgenoot van JAN A. BOLMAN.

Harlingen, den 31 Augustus 1833.

Deze dient tot communicatie aan Vrienden en Bekenden.

⁎ Heden morgen beviel zeer voorspoedig van een' welgeschapen' Zoon, A. DE COCK, geliefde Echtgenoot van J. F. HEIDEGGERS HOUWING.

Oudelemmer, den 2 September 1833.

⁎ Heden beviel voorspoedig van eenen welgeschapen Zoon, M. J. J. WICHERS, geliefde Echtgenoot van Mr. G. DE WAAL.

Heerenveen, den 3 September 1833.

⁎ Heden avond beviel van eenen welgeschapen ZOON, MAIKE STIJENA A. VAN DEINUM, geliefde Echtgenoot van S. J. CUIPERS.

Makkum, den 6 September 1833.

⁎ Mijne geliefde Echtgenoot EELKJEN DE JONG, werd heden morgen verlost van een' ZOON. K. MEINSMA.

Leeuwarden, den 9 September 1833.

Deze algemeene strekke tevens tot bijzondere kennisgeving.

⁎ Heden namiddag om 5 uren, overleed tot onze bittere droefheid, onze waarde Moeder, WILLEMKE PIETERS KOIKER, Wed. AANT IJMES HAARSMA, in leven Hengstehouder alhier, in den ouderdom van 43 jaren, aan eene hevige borstpleures en bijkomende zenuwzinkingkoortsen, na voorzien te zijn van de H. Sacramenten der Stervenden. Zij was voor hare Kinderen eene tot het einde toe werkzame en zorgdragende Moeder, met eene Christelijke levenswijs, hetwelk ons doet hopen, dat hare overgang zalig mag zijn. IJ. A. HAARSMA.

Rije, den 25 Augustus 1833. *Mede uit naam van mijne Broeders en Zusters.*

⁎ Heden overleed onze veel geliefde tweede Zoon, FREERK, aan de gevolgen van het roodvonk, in den jeugdigen ouderdom van bijkans 9½ jaren. Diep bedroefd geven wij hiervan berigt aan Vrienden en Bekenden.

SIMON STINSTRA,

[illegible]

⁎ Heden morgen circa 2 ure, heeft het den Heer van leven en dood behaagd, mijn geliefden Man, J. P. VAN DER WIER, in leven Landbouwer alhier, na eene korte ongesteldheid van acht dagen, tot mijne en mijns eenigen Zoons bittere droefheid, door den dood van mij weg te nemen, in den ouderdom van ruim 75 jaren, waarvan ik 27 jaren met hem in den genoegelijksten Echt mogt vereenigd zijn.

Gevende langs dezen weg kennis aan Familie en Bekenden.

Goinga, HIJTSKE HESSELS HAAGSMA,
den 2 September 1833. Wed. J. P. VAN DER WIER.

⁎ Ons eenigst Kind, HENKE LANDMETER VAN HOUTEN, is niet meer. Zij overleed heden morgen om 2 uren, aan eene hevige zenuwzinkingziekte, in den ouderdom van 23 jaren min 26 dagen. Hoe smartelijk dit verlies voor ons en haren toekomstigen Echtgenoot ook wezen moge, de vaste, op Evangeliegronden steunende overtuiging, dat hare standverwisseling zalig is, lenigt onze bittere droefheid.

Ternaard, J. VAN HOUTEN, *Predikant.*
den 3 September 1833. F. VAN HOUTEN, Geb. KUIPERS.

Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

⁎ Onze zeer geliefde oudste Dochter, AALTJE, is ons, na eene voorafgaande sukkeling, heden avond door den dood ontvallen, in den ouderdom van 16 jaren en bijna 8 maanden; van welk voor ons bitter verlies wij kennis geven aan onze Vrienden en Bekenden. D. JELLEMA.

Franeker, den 5 Augustus 1833. A. JELLEMA, Geb. HOUTSMA.

LEEUWARDEN, den 7 September. Heden overleed alhier in den gezegenden ouderdom van ruim 86 jaren, de Wel Eerwaarde Zeer Geleerde Heer HENRICUS MATTHÆUS VAN GULPEN, sedert 27 jaren geachte Herder der Gemeente in de Kerk het Klooster, na alvorens door de troostmiddelen der H. Kerk in deszelfs grievend lijden versterkt te zijn.

⁎ Heden ontsliep zacht ons jongste Dochtertje, BARTA, aan de gevolgen der mazelen, na eene ziekte van elf dagen, in den ouderdom van twee jaren en een eene halve maand. Terwijl wij dit verlies betreuren, beviel heden avond om elf uren mijne geliefde Echtgenoot, SIETSKE VAN GORKUM, van eenen welgeschapen ZOON. G. J. HOUWINK.

Sneek, den 8 September 1833.

Strekkende deze tot bijzondere kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

De Prijs der Boter te Leeuwarden, den 6 September 1833, *f* 25 : 00 à 26 : 00. Grove Kaas *f* 12 : 00 à *f* 13 : 25.

De In- en Uitlandsche Rogge en Tarwe was dien zelfden dag: Rogge *f* 151 : 50 het Last. — Tarwe *f* 7 : 00 de Mudde.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, DEN 7 SEPTEMBER 1833.

NEDERLANDEN.				Gebl.
Werkel. Schuld.....	$2\frac{1}{2}$ pct.	$47\frac{1}{8}$	$47\frac{3}{4}$	$47\frac{1}{4}$
Dito dito..........	5 „	$90\frac{1}{8}$	$90\frac{15}{16}$	$90\frac{3}{8}$
Uitgestelde Schuld ...		$1\frac{3}{16}$		
Kansbiljetten van dito.	*f*	$20\frac{1}{8}$	$20\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$
Amort. Sijndicaat...	$4\frac{1}{2}$ pct.	82	$83\frac{1}{4}$	$82\frac{3}{8}$
Dito dito	$3\frac{1}{2}$ „	$65\frac{7}{8}$	$66\frac{1}{2}$	$66\frac{3}{8}$
Schatkistbiljetten....	6 „	$101\frac{1}{8}$	$101\frac{1}{4}$	
OorlogsLasten	5 „	$99\frac{3}{8}$	$99\frac{1}{8}$	
Leening 1831	6 „			
Handel-Maatsch. ...	$4\frac{1}{2}$ „	$92\frac{1}{4}$	$92\frac{1}{2}$	$92\frac{1}{4}$
FRANKRIJK.				
Ins. Grb. p. 22 Junij	3 pct.	$76\frac{1}{8}$		
ENGELAND.				
Ins. Grb. p. 13 Mei	3 pct.			
SPANJE.				
Perp. R. Emissie Am.	5 pct.	$65\frac{5}{8}$	$65\frac{11}{16}$	$65\frac{3}{4}$
Dito dito à *f* 1000.	3 „	$40\frac{1}{4}$	$40\frac{3}{4}$	$40\frac{1}{2}$
Cert. Osy&C. en Leg.	4 „	53		
Uitgest. 3 pct. Schuld				
Cortes Bons te Lond.	5 „			
Engelsche Uitgestelde.		$12\frac{1}{4}$		
NAPELS				
Certific. bij *L. & B.*	5 pct.			
Dito bij *Falconn. & C.*	5 „			
Leen. te L. bij Roths.	5 „			

RUSLAND.				Gebl.
Obl. *H.* 1798 en 1816	5 pct.	$99\frac{3}{4}$	100	$99\frac{3}{4}$
Obl. *Hope* 1828 en 29	5 „	$100\frac{1}{4}$	$100\frac{1}{2}$	$100\frac{3}{8}$
Cert. dito 1831 en 33	5 „	$90\frac{1}{4}$	$90\frac{3}{4}$	$90\frac{5}{8}$
Obl. te Londen...	5 „			
Cert. te Hamburg..	5 „			
Inschrijving in Assig.	6 „	$65\frac{1}{4}$	$65\frac{3}{4}$	$65\frac{1}{2}$
Certificaten van dito	6 „			
POLEN.				
Aand. met Lot. fl. 100.	*f*			
PRUISSEN.				
Aand. met Lot. R. 50	*f*			
OOSTENRIJK.				
Aand. met Lot. *f* 100	*f*			
Dito dito *f* 250.	4 pct.	-		
Metalliek	5 pct.	$90\frac{1}{4}$	$90\frac{3}{4}$	$90\frac{1}{2}$
Dito te Lond. gen.	5 „			
Dito	$2\frac{1}{2}$ „	$48\frac{1}{2}$	49	
W.-Bank bij *Goll & C*	5 „			
Dito	4 „			
Cert. Stadsb. bij dito	$2\frac{1}{2}$ „			
Ween. Bank-Actien	3 *f*			
DENEMARKEN.				
Negot. te Londen.	3 pct.			
BRAZILIEN.				
Neg. bij Roth....	5 pct.			

Columb. 2de leening van 100 £st. $19\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; onbepaalde Coupons *f* 4, $3\frac{15}{16}$; kleine dito *f* 4, $\frac{1}{16}$; Mexic. 6 pCt. van 100 £st. 38, $\frac{1}{2}$.

De Notarissen HANEKUIJK en WIJMA, te Harlingen, zullen aldaar, op Woensdagen den 11 en 25 September 1833, bij de beschrijving en eindelijke toewijzing, telkens des avonds ten 6 ure, in het Heeren Logement, publiek veilen:

1. Eene uitmuntende HEEREN HUIZINGE, staande aan de Noorderhaven te Harlingen, wijk A, no. 22, voorzien van 6 diverse moderne Kamers, Keuken, groote gewelfde Kelders en verdere gerijfelijkheden, alsmede de daaraan verbondene welbekende Zeepziederij, genaamd *de Witte Hand*, met al deszelfs toe en aanbehooren, van Kuiperij, Loog- en Oliebakken, Ketel van ruim 75 vaten groot en wat dies meer is, sub letter A, no. 71, en voorts de achter de Zeepziederij staande STALLING en WAGENHUIS, en zoo voorts, sub A, no. 79 en 80, bij den Heer *J. Huidekoper* bewoond en gebruikt.
2. Een hecht en sterk PAKHUIS, tegen over het 1ste perceel, wijk A, no. 70, waarin drie Boven- en Onderloogbakken, Kalkbak en zoo voort, en hetwelk boven voor berging van Granen wordt gebruikt, waarbij behoort het plek Grond, liggende tusschen dit en het volgende perceel.
3. Een sedert weinige jaren geheel verbouwd PAKHUIS, genaamd *Macedoniën*, aan de Noorderhaven aldaar, wijk A, no. 23, zeer gelegen voor Binnen- en Buitenlandsche op- en afslag van Granen en andere goederen.
4. Een extra groot en uitmuntend PAKHUIS, genaamd *het Kalf*, staande aan den Westkant van het Noordijs, aldaar wijk C, no. 84 en 85, met eene in hetzelve verbondene HUIZINGE en annexen, te zamen verhuurd voor *f* 280 's jaars.
5. Een HUIS, bij de Nieuwstraat aldaar, wijk D, no. 88, in tweeën verhuurd, voor *f* 35 en *f* 26 in het jaar.
6. Eene HUIZINGE, aan den Stadswal, bij de Westerkerk aldaar, wijk H, no. 222.
7. Twee HOUTSCHUREN en een PAKHUIS, met derzelver ERF, aan de Zuiderhaven aldaar, wijk H, no. 213.
8. Een stuk GROND, *het Balkland* genaamd, naast het vorige 7de perceel, zeer geschikt voor een Hout- of Timmerwerf, als hebbende het regt om van de publieke Straat afgesloten te worden, doch eene vrije passagie als Kerkpad overlatende.

Het 1ste en 2de perceel den 12 November 1833, doch wat de Zeepziederij en annexen aangaat, ook terstond als zoodanig te aanvaarden; het 3de perceel op den 1 October 1833, het 5de en 6de perceel den 12 Mei 1834 en het 7de en 8ste perceel den 12 November 1833 te aanvaarden.

Intusschen kunnen voorschreven perceelen ook *uit de Hand* worden gekocht, te bevragen bij den eigenaar den Heer J. HUIDEKOPER, te Harlingen, en zijn alle perceelen breeder bij Biljetten omschreven, en voor zoo veel het eerste aangaat alleen te bezigtigen des daags voor en op de respective zitdagen.

De Notaris WAUBERT DE PUISEAU, residerende in de Lemmer, zal ten verzoeke van den Hoog Wel Geboren Heer Jonkheer Mr. O. R. VAN ANDRINGA DE KEMPENAER, Grietman van Rauwerderhem, wonende te Irnsum, en van de Wel Edel Gestrenge Heeren Mr. B. ALBARDA, Advokaat, en Mr. C. P. E. ROBIDÉ VAN DER AA, Procureur, beide te Leeuwarden woonachtig, op Woensdag den 11 September 1833, (in plaats van op den geannonceerden 4 dezer) ten huize van den Logementhouder *H. Le Heux*, in den Wildeman in de Lemmer, bij de finale toewijzing, des namiddags ten 2 ure precies, bij verhoogeld in het openbaar veilen en aan de meest- en genoegbiedenden presenteren te verkoopen:

Twee uitmuntende ZATHEN en LANDEN, gelegen onder Echten in de Grietenij Lemsterland, gemerkt nummers 56 en 27, thans bij *Tjalling Minnes Hoekstra* en *Bouwe Martens Koopmans*, respectivelijk in gebruik, mitsgaders eenige losse LANDEN, meerendeels beste Greide en Klien.

Alles op Sint Petri en Mei 1834 vrij te aanvaarden.

Deze veiling zal plaats hebben bij perceelen met het regt van zamenvoeging, breeder bij Biljetten en Notitien omschreven, terwijl de Verkoopsvoorwaarden ten Kantore van den genoemden Notaris ter visie liggen, bij wien tevens nadere informatien te bekomen zijn.

De Deurwaarder J. SNOEK, te Leeuwarden, gedenkt op Woensdag den 11 September 1833, ten huize van den Kastelein *Lammert Martens Kramer*, te St. Jacobi Parochie, des voormiddags ten elf ure, bij de provisionele, en des namiddags ten twee ure, bij de definitive toewijzing, publiek aan den meestbiedende te verkoopen: Een welbezeild TURFSCHIP, genaamd *de Jonge Wijtze*, met deszelfs staand en loopend Want, een stel Zeilen, zoo goed als nieuw, en verdere daarbij behoorende Gereedschappen, lang over steven ongeveer 14 Nederlandsche el, wijd 3½ el, en hol ruim 1 el 15 palm, liggende in de Vaart te St. Jacob, op den dag des verkoops en des daags te voren voor de gegadigden te bezigtigen, op Conditien van dadelijke aanvaarding en contante betaling.

HOUTVEILING,

Op Maandag den 16 September 1833, des morgens ten tien ure, te Sloten, aan den Stadswal, op drie maanden crediet, ten overstaan van den Notaris J. RUARDI, van 2 à 3 ladingen EIKEN HOUT en Zeeuwsch IPEN BOOMEN, als: eiken Balken, Zaagroeden, Kromhout, Zeegstukken en Leggerhout; zeer geschikt voor Huis- en Scheepstimmerlieden, Molen- en Wagenmakers, enz. Wordende bovendien zoodanige Houtwaren uit de hand verkocht, door JAPPE J. BAKKER, aldaar.

Uit de hand te huur,

Voor den tijd van *drie* of *vijf* jaren, ingaande Sint Petri en Mei 1834: Eene zeer vruchtbare ZATHE en LANDEN, groot, volgens kadastrale meting, 39 bunder 51 v. roede 90 v. el, waarvan 35 bunder 4 v. roede 20 v. el, Greide, en de overige Bouwlanden zijn; met eene ruime HUIZINGE en SCHUUR; staande en gelegen te Ferwoude, grietenij Wonseradeel; bij *Tjomme Sibbeles Osinga* in gebruik. Wie hieraan gading maakt, vervoege zich bij den eigenaar IJNSE S. STERKENBURGH, Landbouwer onder gemelden dorpe Ferwoude, bij wien ook de Conditien zijn te vernemen.

Een ieder, welke iets verschuldigd is aan, of te vorderen heeft van de Nalatenschap van wijlen FEDDE WIETZES KALVERBOER, in leven Rentenier te Dragten, wordt verzocht daarvan opgave te doen voor den 15 September 1833, ten Kantore van den Notaris K. J. VAN DER VEEN, te Dragten.

Een ieder die iets te vorderen heeft *van*, of verschuldigd is *aan* den Boedel, nagelaten door wijlen PIER JANS VAN DER SCHAAF, in leven Koopman te Wommels, gelieve daarvan *voor* of op den 1 October 1833, op en aangave te doen aan den Notaris W. K. HOEKSTRA, te Wommels.

Die iets te vorderen heeft van, of schuldig is aan den Boedel van wijlen *ROMBARTUS KOOPMANS*, in leven Schipper van Sneek op Leeuwarden, adressere zich aan H. SIDERIUS, Bakker te Sneek, vóór of uiterlijk op den 1 October 1833. Er zullen na dien tijd geene pretensien worden aangenomen. *Brieven franco.*

Met consent van den Heer Grietman van Tietjerksteradeel, zullen de Kerkvoogden van Hardegarijp, een nieuw REGISTER van de GRAVEN op het Kerkhof aldaar aanleggen; — roepen ten dien einde op, alle Eigenaren van Graven op gemeld Kerkhof, om hunne Graven aan te geven vóór den 30 September 1833, bij den Onderwijzer IJ. R. HUIZENGA; zullende bij gebreke van dien, de Graven worden gehouden, aan de Kerk te zijn vervallen.

De ondergeteekende Dansmeester, heeft de eer, de Heeren en Dames bekend te maken, dat hij een aanvang zal nemen in het les geven; zijnde het zeer nuttig en noodzakelijk, de jonge Heeren en Jufvrouwen vroegtijdig aan eene bevallige houding te gewennen. De uren kunnen naar verkiezing genomen worden, mits bovengenoemde bij tijds kennis te geven. P. FRÉCHON.

Leeuwarden, den 5 September 1833.

HARDDRAVERIJ.

Met consent van den Edel Achtbaren Heer Grietman van Hennaarderadeel, gedenken de Kastelein W. L. DE ROOS, te Wommels, en eenige Ingezetenen, op Woensdag den 11 September e. k., des namiddags ten twee ure, te laten Verharddraven: *Eene fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS.*

Alle Paarden tot genoegen der Keurmeesters zijnde, en hier, of elders geen prijs of premie gewonnen hebbende, zullen worden toegelaten. — De keuring der Paarden zal zijn des middags ten 12 ure.

Harddraverij met Paard en Chais.

Met consent van den Wel Edel Achtbaren Heer Grietman van Menaldumadeel, gedenkt de Kastelein H. S. DE BOER, te Beetgumermolen, op Zaturdag den 14 September 1833, des namiddags precies ten één ure, te laten Verharddraven met Paard en Chais: *Eene extra zware ZILVEREN TABAKSDOOS* tot prijs, en *een PIKEURS HOOFDSTEL* tot premie, door Paarden die geen Stads prijs of premie noch met de Chais gewonnen hebben en tot genoegen der Keurmeesters.

HARDDRAVERIJ.

Met consent van het Bestuur van Ængwirden, gedenken eenige Heeren Liefhebbers, op Donderdag den 19 September 1833, te laten Verharddraven bij den Kastelein FRANS VAN DER WAL, in de Terbandsterschans bij het Heerenveen: *Eene brillante GOUDEN DOOS*; waarop alle Paarden zullen worden toegelaten die tot genoegen der Keurmeesters zijn.

De Liefhebbers worden verzocht zich vroegtijdig aan te geven, daar de keuring om 10½ uren zal wezen, en de Draverij precies om 12 uren eenen aanvang zal nemen.

Met vereischt consent, gedenken de Kasteleins te Holwerd, op Zaturdag den [illegible] September 1833, des namiddags precies ten 2 ure, te laten Verharddraven, door Paarden zonder onderscheid, mits ten genoegen der Keurmeesters: *Eene extra zware en fraai met ZILVER gemonteerde ZWEEP.* De aangifte der Paarden moet geschieden des voormiddags vóór twaalf ure, ten huize van *D. J. Posthumus*, in het Graauw Paard te Holwerd.

BILJARTPARTIJ.

Met toestemming van Heeren Burgemeester en Wethouders der stad Workum, gedenken de Kastelein C. F. LOHMAN, in het Wapen van Amsterdam aldaar, met eenige Liefhebbers, op Zaturdag den 14 September 1833, des morgens ten 10 ure, te laten Verbiljarten: *Eene ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS* tot prijs, en eene *nader te bepalene* premie. De Liefhebbers, die genegen zijn, zulks mede te verrigten, worden uitgenoodigd, zich vóór dien tijd aan te geven.

J. DE LA LANDE CREMER, Leerlooijer te Bolsward, vraagt een KNECHT die het Looijen en voornamelijk het Touwen volkomen verstaat, en daarvan als ook van zijn goed gedrag, voldoende getuigschriften kan aantoonen. Men adressere zich in persoon of met gefrankeerde brieven.

Er wordt vermist een groote ruigharige JAGTHOND, (zijnde een rekel,) wit over de huid, bruine lange ooren en kop met een bles, eene bruine plek boven den staart en een mooije lange ruige staart. Die van denzelven aanwijzing kan doen of terug bezorgen bij *REIN REITSMA*, te Friens, zal eene goede belooning genieten.

Wie een SCHAAP vermist, kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij *R. H. DE JONG*, te Boxum.

Onfeilbaar Geneesmiddel tegen de Epilepsie (Vallende Ziekte).

VAN Dr. JOH. HARTMANN,
OUD-PROFESSOR AAN DE UNIVERSITEIT TE JENA.

Prijs, per Dosis, in poeijers: 1 Frederik d'or of 9 fl. 50 kr. Conventions munt. Brieven en Gelden worden Franco verzocht.

De gewigtigste in hare gevolgen, gedurende 's menschen geheele leven niet te berekenen soort van ziekte is ongetwijfeld de *Vallende Ziekte* (Epilepsie), eene ziekte, welke sints eeuwen reeds een nog onopgelost raadsel der beste Artsen van alle tijden en Volken gebleven is, om die in den grond te kunnen genezen.

Het grootste deel der door deze kwaal bezochten, hetwelk of gedurende vele jaren, of ook sedert korteren tijd aan deze geweldige zenuwziekte lijdt, verlangt vurig naar hulp, om op deze of gene wijze daarvan bevrijd te worden, ja velen blikken hopeloos en met een pijnlijk gevoel in de toekomst.

Eene dertigjarige en nog langere ondervinding, in welken tijd de Uitvinder zoo gelukkig geweest is, dit voortreffelijk geneesmiddel aan een zeer groot getal dezer lijders van beiderlei geslacht en van verschillenden ouderdom, met de gelukkigste gevolgen aan te wenden, (ja zelfs bij de zoodanigen, wier toestand bijna geen straal van hoop overliet, en toch daardoor genezen werden, hetwelk wij door de krachtigste voorbeelden, bij ons in grooten getale aangebragt, in staat zijn te bewijzen, en waarvan wij hieronder een zoo juist ons toegezonden schrijven volgen laten), bewogen denzelve, om ook elders der lijdende menschheid duurzaam nuttig te zijn, door dit middel met allen ernst aan te bevelen, en ter meerdere verspreiding daarvan de aanschaffing voor ieder verkrijgbaar te maken.

Het is alleen onvervalscht te bekomen in het

Hoofd- en Commissie-Magazijn
van GAUDELIUS ZEHNER & C°. *voormaals* GAUDELIUS-RAZEN
te Frankfort *aan den* Main.

Copia.

De Redactie der Hanauer Courant aan het depôt van het beroemd *epileptisch Geneesmiddel* van Dr. Hartmann, en verscheidene andere beproefde medicamenten van de heeren Gaudelius, Zehner en Comp. te Frankfort a/M.

Het verheugt mij zeer, U het berigt te kunnen geven, dat de door U toegezonden geneesmiddelen voor de ziekte van den in ons Stads Ziekenhuis overgebragten jongen *Eichhorn*, voortreffelijk hebben gewerkt.

Gemelde *Eichhorn* kan beschouwd worden als volkomen hersteld, want bijna dagelijks tot verschillende malen toe van deze hevige kwaal overvallen, heeft hij sedert twaalf weken (Christi hemelvaart) tot heden geen erg toeval meer gehad, en naar wij hopen zal hij ook nu niet weder instorten.

Terwijl ik mij van dezen aangenamen pligt kwijte, verzoek ik U namens den Vader, van dit aan de Maatschappelijke zamenleving wedergegeven lid, dezen brief door openbaarmaking in alle Duitsche Couranten en Nieuwspapieren te doen rondgaan.

Hanau, den 16 Augustus 1833.

KITTSTEINER, Redacteur der Hanauer Courant.

Ter oorkonde der waarheid JOH. EICHHORN,
Vader van den door het voortreffelijk Geneesmiddel der heeren Gaudelius, Zehner & Comp. in Frankfort van de vallende ziekte herstelden Aug. Eichhorn.

Ter bevestiging der waarheid van het geschrevene door den Boekdrukker Kittsteiner, en des Schoenmakers Joh. Eichhorn.

Hanau, den 16 Augustus 1833. (L. S.) KLEIN, Landgerigtsrepositarius.

VINCENZO PERRY'S.

Voortreffelijk en door vele Faculteiten als echt erkende Liquor tegen Maag- en Zenuwzwakte, onder den naam:

NETTARE DI NAPOLI,
(Godendrank van Napels)

heeft ook onlangs weder bewijzen gegeven van zijne sterke kracht en goede werking door volgende voorbeelden, en met regt verdient het als voornaamst en eenigst product van deze soort genoemd te worden, daar het sedert zijne komst uit Italien in Duitschland steeds met een gelijk gelukkig gevolg is bekroond.

Het ondergeschreven Hoofd-Depôt houdt het daarom als pligtmatig dit likeur, met allen regt den naam van Nektar verdienende, tot elks nutte ter algemeene kennis te brengen.

De prijs is per flesch 1 Dukaat.

Het Hoofdmagazijn voor het Noorden van Europa,
bij Gaudelius Zehner en C°., vroeger Carl Gaudelius-Razen.

DANKBETUIGING.

Met veel genoegen heb ik de veelvuldige openlijke dankbetuigingen der Vrouwe van *Serriers* in Manheim, en van de Echtgenoot des Regeringsraads *von Gehren* in Büdingen, vernomen, en voeg met een blij gemoed ook mijn gevoel van innige dankbaarheid hierbij, dewijl ik door aanwending van het voortreffelijk en bij den heer *C. Gaudelius-Razen* in Frankfort a/M te bekomen met roem bekende NETTARE DI NAPOLI thans geheel van mijne schrikkelijke sinds vele jaren onrustwekkende maagkwaal mij bevrijd gevoele, welke van dien aard was, dat ik sedert langen tijd geen spijzen nuttigen konde: mogten alzoo al degenen, die daaraan lijden, zich van dit voortreffelijk middel bedienen, waardoor zij, weldra het einde hunner smarten te gemoet kunnen zien.

HEINR. BALTHASAR BOURGUIGNON,
Frankfort aan den Main, Hovenier, wonende aan de Wallstraat aan in Januarij 1833. de Steeg.

Dat de Hovenier H. B. Bourguignon het bovenstaande met erkenning der waarheid van den ganschen inhoud eigenhandig heeft onderteekend, wordt bij dezen sub side notariali geattesteerd. Frankf. 17 Jan. 1833. JOH. GEORG. GIAR,
Notaris der vrije stad Frankfort.

Den Heer C. Gaudelius-Razen te Frankfort a/M.

Ik kan U bij dezen de blijde tijding mededeelen, dat het van U ontvangene NETTARE DI NAPOLI de heerlijkste werking tegen mijne langdurige Maag- en Zenuwkwaal heeft te weeg gebragt, en ik mij weder geheel hersteld gevoel.

U voor deze weldaad te belooneh kan ik niet; wanneer echter het bewustzijn een edel werk verrigt te hebben, eenige waarde voor U heeft, zoo moogt gij daarin ten dezen opzigte uw loon vinden; en terwijl ik U verzoeke mijne dankbare gevoelens in de meest gelezene Duitsche bladen bekend te maken, teeken ik mij met hoogachting

ELISA FRANCISCA RUDOLPH, Weduwe.

Dat de Weduwe Elisa Fr. Rudolph voor mij Notaris, bovenstaanden Inhoud en het daarondergestelde geschrift voor waarheid heeft erkend wordt bij dezen sub side notariali bevestigd. JOH. GEORG GIAR,
Frankfort, den 16 Jan. 1833. Notaris der vrije stad Frankfort.

Den Heer C. Gaudelius-Razen te Frankfort a/M.
Carlsruhe, den 10 April 1833.

Ik kan U bij dezen het heugelijk berigt mededeelen, dat ik gisteren van den Kerkenraad Katz, die mij bezocht, vernomen heb, dat zijne gade met drie flesschen NETTARE DI NAPOLI, welke hij van U heeft ontboden, van hare Maag- en Zenuwkwaal geheel hersteld is. — Terwijl ik mij dit tot een aangenamen pligt stelle, teeken ik dit.

CARL BENJAMIN GEHRES,
Hoofd-Depositarius voor het Groot-Hertogdom [illegible]

Te LEEUWARDEN, bij P. KOOPMANS [illegible]